

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ČETRTE ODDELEK

SKLEP

Pritožba št. 51388/13
Franjo KNEŽEVIĆ in dva druga
proti Sloveniji

Evropsko sodišče za človekove pravice (četrti oddelek) je na obravnavi
19. septembra 2017 kot senat v sestavi:

Ganna Yudkivska, *predsednica*,

Vincent A. De Gaetano,

Paulo Pinto de Albuquerque,

Faris Vehabović,

Carlo Ranzoni,

Georges Ravarani,

Marko Bošnjak, *sodniki*,

in Marialena Tsirli, *sodna tajnica oddelka*,

ob upoštevanju navedene pritožbe, vložene 5. avgusta 2013,

ob upoštevanju stališč, ki jih je predložila tožena vlada, in stališč, ki so jih
kot odgovor predložili pritožniki,

po razpravi sklenilo:

DEJSTVA

1. Seznam pritožnikov je v dodatku.

2. Slovensko vlado (v nadaljnjem besedilu: vlada) je zastopala njena zastopnica A. Vran, državna pravobranilka. Hrvaška vlada in vlada Bosne in Hercegovine, ki ju je sodni tajnik obvestil o njuni pravici do posredovanja v postopku (prvi odstavek 36. člena konvencije in prvi odstavek 44. člena Poslovnika Sodišča), nista navedli, da nameravata uveljavljati to pravico.

A. Okoliščine zadeve

3. V nadaljevanju so povzeta dejstva v zadevi, kot so jih predložile stranke.

1. Pravdni postopek

4. Pritožniki so 24. oktobra 1994 pri Delovnem sodišču v Kopru sprožili ločene pravdne postopke proti njihovem delodajalcu, družbi L. K., in zahtevali vračilo posojila, ki so mu ga dali v obliki obveznic.

5. 27. oktobra 1994 je sodišče sprejelo odločitev o združitvi postopkov.

6. 29. marca 2002 je Okrajno sodišče v Kopru preložilo zadevo in zastopniku pritožnikov odredilo, da v šestdesetih dneh predloži izvirno pooblastilo za drugega in tretjega pritožnika ter nove naslove vseh treh pritožnikov. Rok za predložitev dokumentov je bil naknadno podaljšan.

7. Zastopnik pritožnikov je predložil novo pooblastilo glede prvega pritožnika in zahteval dodatno podaljšanje roka v zvezi z drugim in tretjim pritožnikom, kar je bilo odobreno. Vendar pri tem ni predložil zahtevanih dokumentov.

8. Okrajno sodišče v Kopru je 10. decembra 2003 zaradi nepredložitve veljavnega pooblastila zavrglo tožbena zahtevka drugega in tretjega pritožnika iz postopkovnih razlogov. Pritožnika sta se pritožila. Višje sodišče v Kopru je 23. januarja 2007 njuni pritožbi zavrnilo.

9. 28. septembra 2007 je Okrajno sodišče v Kopru opravilo obravnavo v zvezi z zahtevkom prvega pritožnika in zahtevek zavrnilo. Prvi pritožnik se je pritožil.

10. Višje sodišče v Kopru je 8. oktobra 2008 zavrnilo pritožnikovo pritožbo, nato je pritožnik vložil ustavno pritožbo.

11. 2. novembra 2009 je ustavno sodišče pritožbo zavrnilo.

2. Postopek v zvezi z odškodninskim zahtevkom za nepremoženjsko škodo zaradi domnevnih zamud v zgoraj navedenih postopkih

12. 19. junija 2009, potem ko so zavrnil ponudbe Državnega pravobranilstva, so pritožniki ob sklicevanju na Zakon o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja iz leta 2006 (v nadaljnjem besedilu: zakon iz leta 2006) ločeno vložili tožbe v zvezi z nepremoženjsko škodo, nastalo zaradi zatrjevanega nerazumnega trajanja postopkov. Zadeve je nato skupaj obravnavalo Okrajno sodišče v Kranju.

13. Okrajno sodišče v Kranju je 28. decembra 2010 ugotovilo, da so bile kršene pravice pritožnikov do sojenja v razumnem roku. Državi je odredilo, da mora plačati 2.925 evrov (EUR) prvemu pritožniku ter 1.620 EUR drugemu in tretjemu pritožniku in da mora vsaka stranka nositi svoje lastne stroške. Tožbene zahtevke je sodišče v presežku zavrnilo. Pritožniki so se pritožili.

14. Višje sodišče v Ljubljani je 9. januarja 2013 pritožbo pritožnikov zavrnilo.

B. Upoštevana domača zakonodaja in praksa

1. Zakon o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja (zakon iz leta 2006)

15. Za ustrezno domačo zakonodajo v zvezi s trajanjem postopka glej *Grzinčič proti Sloveniji* (št. 26867/02, 35.–48. odstavek, 3. maj 2007). Zlasti šesti odstavek 20. člena zakona iz 2006 določa, da se v postopku pred sodiščem v zvezi z odškodnino za nepremoženjsko škodo ne glede na vrsto ali višino zahtevka uporabljajo določbe Zakona o pravnem postopku o sporu majhne vrednosti.

2. Zakon o ustavnem sodišču

16. Za obravnavo te zadeve se upoštevajo naslednje določbe Zakona o ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 15/94, s spremembami):

50. člen

"(1) Ustavna pritožba se lahko vloži zaradi kršitve človekove pravice ali temeljne svoboščine zoper posamični akt, s katerim je državni organ, organ lokalne skupnosti ali nosilec javnih pooblastil odločil o pravici, obveznosti ali pravni koristi posameznika ali pravne osebe, pod pogoji, ki jih določa ta zakon."

54. člen

"(1) O tem, ali bo začelo postopek na podlagi ustavne pritožbe, odloči ustavno sodišče v senatu treh sodnikov ustavnega sodišča (v nadaljnjem besedilu: senat) na nejavni seji."

55.a člen

"(1) Ustavna pritožba ni dovoljena, če ne gre za kršitev človekovih pravic ali temeljnih svoboščin, ki bi imela hujše posledice za pritožnika.

(2) Šteje se, da ne gre za kršitev človekovih pravic ali temeljnih svoboščin, ki bi imela hujše posledice za pritožnika, kadar gre za posamične akte:

– izdane v sporih majhne vrednosti po določbah zakona, ki ureja pravdni postopek, oziroma v drugih sporih, če vrednost spornega predmeta za pritožnika ne presega zneska, ki je določen za opredelitev spora majhne vrednosti v zakonu, ki ureja pravdni postopek,

– če se z ustavno pritožbo izpodbija le odločitev o stroških postopka,

– izdane v sporih zaradi motenja posesti,

– izdane v zadevah prekrškov.

(3) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka lahko ustavno sodišče v posebno utemeljenih primerih izjemoma odloča o ustavni pritožbi zoper posamične akte iz

prejšnjega odstavka. Za posebej utemeljen primer gre, če gre za odločitev o pomembnem ustavnopravnem vprašanju, ki presega pomen konkretne zadeve."

3. Sodna praksa ustavnega sodišča

17. Vlada je predložila več odločitev v zadevah, ki sodijo na področje drugega odstavka 55.a člena Zakona o ustavnem sodišču, v katerih je ustavno sodišče sprejelo ustavne pritožbe zaradi obravnavanja njihove utemeljenosti.

18. Predložila je zlasti enajst odločitev, izdanih v postopkih v zvezi s prekrški (Up-3663/07 z dne 19. junija 2009; Up-320/10 in Up-456/10 z dne 9. aprila 2010; Up-319/10 z dne 23. junija 2010; Up-847/10 z dne 16. septembra 2010; Up-1293/10 z dne 10. oktobra 2011; Up-1544/10 z dne 10. oktobra 2011; Up-1220/11 z dne 3. aprila 2012; Up-965/11 z dne 3. aprila 2012; Up-187/13 z dne 5. septembra 2014; Up-375/13 z dne 5. septembra 2014 in Up-718/13 z dne 4. novembra 2014), in dve odločitvi o stroških postopka (Up-1547/08 in U-I-147/08 z dne 16. aprila 2009 in Up-1454/10 z dne 10. oktobra 2011).

19. Poleg tega je predložila tri odločbe ustavnega sodišča, v katerih je bila vložena ustavna pritožba zoper sodne odločbe nižjega sodišča, izdane v sporih majhne vrednosti, ali v katerih vrednost za pritožnika v sporu ni presegala zneska, določenega z opredelitvijo zahtevka majhne vrednosti (2.000 EUR). V odločbi št. Up-109/12 z dne 23. januarja 2014 je ustavno sodišče v obravnavo sprejelo ustavno pritožbo, ki je sprožila vprašanja o diskriminaciji invalidov v zadevi glede odpravnine, katere vrednost je bila pod 2.000 EUR. Odločba št. Up-584/12 z dne 2. aprila 2013 se je nanašala na zahtevek zaradi žaljivih izjav v višini 2.000 EUR, medtem ko je šlo v zadevni ustavni pritožbi za vprašanja svobode izražanja. V odločbi št. Up-109/12 z dne 4. novembra 2014 je ustavno sodišče v obravnavo sprejelo ustavno pritožbo v zadevi, v kateri je bil sporni znesek nižji od 2.000 EUR, ki pa je sprožala vprašanja enakega varstva pravic.

20. V vseh navedenih primerih je ustavno sodišče sklenilo, da so pritožniki uspeli s trditvami, da njihova zadeva pomeni pomembno ustavnopravno vprašanje in tako izpolnjuje pogoje za obravnavo ustavne pritožbe na podlagi tretjega odstavka 55.a člena Zakona o ustavnem sodišču.

21. Vlada se je sklicevala tudi na sedem zadev, v katerih je ustavno sodišče zavrglo ustavne pritožbe, vložene zoper odločbe v sporih majhne vrednosti (Up-308/11 z dne 6. marca 2012; Up-441/13 z dne 10. septembra 2013; Up-1201/12 z dne 10. septembra 2013; Up-1131/12 z dne 30. septembra 2013; Up-132/13 z dne 30. septembra 2013; Up-925/12 z dne 15. aprila 2014 in Up-368/14 z dne 12. septembra 2014). V takih primerih je ustavno sodišče podrobno proučilo, ali so pritožniki izpolnili kriterij, da gre za pomembno ustavnopravno vprašanje.

PRITOŽBENI OČITKI

22. Pritožniki so se pritožili na podlagi 6. in 13. člena konvencije, da je postopek trajal neupravičeno dolgo in da niso prejeli primerne odškodnine za nepremoženjsko škodo.

PRAVO

A. Pritožbeni očitki glede prvega odstavka 6. člena konvencije

23. Pritožniki so se pritožili, da trajanje postopka ni bilo združljivo z zahtevo po "razumnem roku" iz prvega odstavka 6. člena konvencije, ki se glasi:

"Vsakdo ima pravico, da o njegovih civilnih pravicah in obveznostih ... v razumnem roku odloča ... sodišče."

24. Vlada je ugovarjala, da pritožniki niso izčrpali vseh notranjepravnih sredstev, ker niso vložili ustavne pritožbe zoper sodbo Višjega sodišča v Ljubljani z dne 9. januarja 2013 (glej 14. odstavek), ki po njihovem mnenju pomeni učinkovito pravno sredstvo v sporih majhne vrednosti. Vlada je svojo trditev podprla s sklicevanjem na sodno prakso ustavnega sodišča (glej 17. do 21. odstavek).

25. Pritožniki niso izpodbijali trditev vlade, temveč so v pritožbi navedli, da ustavne pritožbe niso vložili zaradi tega, ker bi bila v vsakem primeru nesprejemljiva.

26. Sodišče ugotavlja, da je namen 35. člena državam pogodbenicam zagotoviti možnost, da preprečijo ali odpravijo proti njim navedene kršitve, še preden se njihove navedbe predložijo konvencijskim ustanovam. To pravilo je pomemben vidik načela, da je s konvencijo vzpostavljen sistem zaščite podrejen nacionalnim sistemom varovanja človekovih pravic. Tako je treba pritožbo, predvideno za naknadno vložitev pri Sodišču, najprej vložiti pri ustreznem domačem organu – vsaj po vsebini – ter v skladu s formalnimi zahtevami in časovnimi roki, ki jih določa domača zakonodaja (glej, med drugimi sodbami, *Sejdović proti Italiji* [VS], št. 56581/00, 43.–44. odstavek, ESČP 2006-II).

27. Sodišče najprej ugotavlja, da je glede pritožb proti Sloveniji že razsodilo, da morajo pritožniki načeloma vložiti ustavno pritožbo kot del procesa izčrpanja domačih pravnih sredstev (glej *Bradeško in Rutar Marketing, d. o. o. proti Sloveniji*, št. 6781/09, 32. odstavek, 7. maj 2013).

28. Nadalje ugotavlja, da prvi odstavek 55.a člena Zakona o ustavnem sodišču določa, da ustavna pritožba ni dovoljena, če ne gre za kršitev človekovih pravic ali temeljnih svoboščin, ki bi imela hujše posledice za pritožnika. Drugi odstavek tega člena uvaja štiri skupine zadev, pri katerih

velja predpostavka, da take pomembne posledice niso nastale, in sicer so to spori majhne vrednosti, ki vključujejo spore po zakonu iz leta 2006 (glej 15. odstavek zgoraj), odločitve o stroških postopka, spori zaradi motenja posesti in zadeve o prekrških. Vendar se v skladu s tretjim odstavkom 55.a člena navedenega zakona take vrste zadev izjemoma lahko sprejmejo v obravnavo, če obravnavajo pomembno ustavnopravno vprašanje, ki presega pomen dejanske zadeve (v nadaljevanju: pomembno ustavnopravno vprašanje).

29. Sodišče je že pred tem obravnavalo uporabo 55.a člena Zakona o ustavnem sodišču v zadevi, ki se nanaša na postopke v zvezi s prekrški (glej *Bradeško in Rutar Marketing, d. o. o.*, navedena zgoraj, 30.–40. odstavek). Sodišče je pripomnilo, da notranje pravo daje ustavnemu sodišču široko diskrecijsko pravico glede obravnave štirih skupin zadev iz drugega odstavka 55.a člena. Dostopnost in učinkovitost ustavne pritožbe v teh zadevah sta bili torej odvisni od tega, ali razlaga in uporaba merila pomembnega ustavnopravnega vprašanja v praksi izključujeta vsebinsko obravnavo takih pritožb. V zvezi s postopki glede prekrškov je Sodišče na podlagi zakonske določbe in sodne prakse ustavnega sodišča, ki jo je predložila vlada, ugotovilo, da stroga merila v zvezi z dopustnostjo vložitve ustavnih pritožb v tej zadevi niso v celoti preprečevala, da bi bile ustavne pritožbe pritožnikov, vložene glede kršitev 6. in 7. člena konvencije, vsebinsko obravnavane in da bi zato pritožniki morali uporabiti to pravno sredstvo pred vložitvijo pritožbe pri Sodišču (ibid.).

30. Nadalje Sodišče ugotavlja, da je vlada v tej zadevi znova predložila primere sodne prakse ustavnega sodišča (glej 17.–21. odstavek zgoraj), ki kažejo, da ustavno sodišče ni zavzelo pristopa, ko bi brez izjeme razglasilo za nesprejemljive ustavne pritožbe zoper odločbe, izdane v primerih, ki sodijo v skupine iz drugega odstavka 55.a člena, vključno s spori majhne vrednosti (glej 19. in 21. odstavek; kot nasprotno glej *Bubnik proti Sloveniji* [senat treh sodnikov], št. 72072/12, 27. odstavek, 16. oktober 2014). Sodišče zlasti ugotavlja, da je ustavno sodišče merilo pomembnosti ustavnopravnega vprašanja iz tretjega odstavka 55.a člena Zakona o ustavnem sodišču razlagalo na podlagi vsakega primera posebej in upoštevalo argumente, ki so jih podali pritožniki.

31. Sodišče nadalje ugotavlja, da pritožniki niso podali nobenih argumentov glede tega, zakaj naj bi bila ustavna pritožba v okoliščinah njihovega primera neprimerna ali neučinkovita (glej *Selmouni proti Franciji* [VS], št. 25803/94, 76. odstavek, ESČP 1999-V). Predvsem niso trdili, kaj šele izkazali, da so bila vprašanja, izpostavljena v njihovi zadevi, že prej dosledno obravnavana kot takšna, ki ne morejo predstavljati pomembnega ustavnopravnega vprašanja. Na podlagi predloženega gradiva Sodišče zato ugotavlja, da ustavne pritožbe ni mogoče šteti za *a priori* neučinkovito. Sodišče poudarja pomen podrejenosti konvencijskega sistema in meni, da pritožniki zaradi tega, ker niso uporabili tega pravnega sredstva, najvišjemu sodišču v Sloveniji niso dali možnosti obravnave in s tem preprečitve ali

poprave konkretne kršitve konvencije, zatrjevane proti njej (glej, med številnimi drugimi zadevami, *Gherghina proti Romuniji* (sklep) [VS], št. 42219/07, 83.–84. odstavek, 9. julij 2015).

32. Glede na navedeno Sodišče meni, da pritožniki niso izčrpali notranjepravnih sredstev. Njihovo pritožbo po prvem odstavku 6. člena konvencije je zato treba zavreči kot nesprejemljivo v skladu s prvim in četrtem odstavkom 35. člena konvencije.

B. Pritožbeni očitki glede 13. člena konvencije

33. Pritožniki so se tudi pritožili, da niso imeli na voljo učinkovitega pravnega sredstva, saj niso prejeli primerne odškodnine v zvezi z nepremoženjsko škodo. 13. člen konvencije se glasi:

"Vsakdo, čigar pravice in svoboščine, zajamčene s to konvencijo, so kršene, ima pravico do učinkovitih pravnih sredstev pred domačimi oblastmi, in to tudi če je kršitev storila uradna oseba pri opravljanju uradne dolžnosti."

34. Sodišče ponavlja, da 13. člen konvencije zagotavlja, da na nacionalni ravni obstoji razpoložljivo pravno sredstvo za uveljavljanje vsebine pravic in svoboščin iz konvencije v kakršni koli obliki so varovane v domačem pravnem redu. Učinek 13. člena pomeni zahtevo po notranjepravnem sredstvu zaradi obravnavanja vsebine "verjetnega zahtevka" po konvenciji in dodelitve primerne zadoščenja (glej *Kudła proti Poljski* [VS], št. 30210/96, 157. odstavek, ESČP 2000-XI). Ker je bila pritožba pritožnikov po 6. členu zavrnjena zaradi neizčrpanja notranjepravnih sredstev, je treba pritožbo po 13. členu razglasiti za očitno neutemeljeno in jo zavrniti na podlagi tretjega in četrtega odstavka 35. člena konvencije (glej *Fakhretdinov in drugi proti Rusiji* (sklep), št. 26716/09 in 2 drugi, 37. odstavek, 23. september 2010).

Zaradi teh razlogov Sodišče z večino

razglaša, da je pritožba nesprejemljiva.

Sestavljeno v angleškem jeziku in poslano 12. oktobra 2017.

Marialena Tsirli
sodna tajnica

Ganna Yudkivska
predsednica

DODATEK

1. Franjo KNEŽEVIĆ je hrvaški državljan, rojen 1934, ki živi v Benkovcu in ki ga zastopa N. Kljajić.
2. Niko BENDRA je hrvaški državljan, rojen 1954, ki živi v Tuzli in ki ga zastopa N. Kljajić.
3. Mirhad MUJDŽIĆ je državljan Bosne in Hercegovine, rojen 1962, ki živi v Baltimoru in ki ga zastopa N. Kljajić.